

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
Південноукраїнський центр професійного розвитку керівників та фахівців
соціономічної сфери

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ЯК РЕСУРСУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ
04 квітня 2025 року**

ОДЕСА

УДК: 159.953:37.015.3:005.963

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ:

Черненко Наталія Миколаївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітнього менеджменту та публічного управління.

Соловейчук Олена Максимівна – фахівець Південноукраїнського центру професійного розвитку керівників та фахівців соціономічної сфери.

*Рекомендова вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
(протокол №14 від 24 квітня 2025 р.)*

Рецензенти:

Ольга ЗБАРСЬКА (Olga Zbarskaya) - доктор наук, експерт у галузі креативного потенціалу людини, член академії ACSW, член The Textbook & Academic Authors Association, засновник та президент компанії «OZCREDO», автор книг та підручників.

Осіпова Тетяна Юріївна - доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки Університету Ушинського

Розвиток креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості: психолого-педагогічні аспекти: збірник матеріалів всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю. Одеса : Університет Ушинського, 2025. 511 с.

До збірника увійшли матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції з міжнародною участю, присвяченої різним психолого-педагогічним аспектам інноваційного потенціалу особистості, сучасним методам та формам організації освітнього процесу у закладах освіти різного рівня, розвитку креативного мислення під час підготовки здобувачів у закладах освіти.

Науковці висвітлюють питання щодо сучасних форм і методів розвитку креативності як ресурсу інноваційного потенціалу особистості.

Відповідальність за зміст матеріалів несуть їх автори.

© Університет Ушинського

майстерності майбутнього соціального педагога. *Виховання і культура*. Одеса. 2013. № 2(33). С. 153-154.

2. Клименко Ю. Професія соціального працівника : творча та наукова складові. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2019. Випуск 2. С. 19-28.

3. Опалюк Т.Л. Основи професійної майстерності в соціальній сфері / автор-укладач Т. Л. Опалюк. Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 206 с.

ГАЛИЦАН Ольга Анатоліївна

ПЕДАГОГІЧНА КРЕАТИВНІСТЬ У СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ДИСКУРСІ

На сьогодні креативність, в значній мірі, виступає своєрідним механізмом адаптації особистості педагога до соціальних змін. Динамізм розвитку нашої країни в економічній і політичній сферах в умовах війни і світової пандемії викликав суттєві зміни в духовному і професійному житті людей[7]. Для того, щоб внутрішньо відповідати сучасній дійсності, педагог повинен не просто адаптуватися до нової ситуації, але й бути здатним змінити її, змінюючись і розвиваючись особисто. Тому особливий інтерес викликають дослідження, присвячені формуванню та розвитку активної творчої особистості майбутнього педагога, механізму позиціонування його творчого мислення у процесі професійного становлення.

У загальновизнаних теоріях найчастіше визначають чотири головних аспекти креативності: 1) оригінальність – здатність створювати віддалені асоціації, нестандартні відповіді; 2) семантична гнучкість – можливість визначити головну якість об'єкта і запропонувати нові способи її реалізації [5]; 3) образно-адаптивна гнучкість – зміна форми стимулу таким чином, аби створити в ньому нові ознаки і можливості для використання; 4) семантична спонтанна гнучкість – створення різних думок і планів у нестандартній ситуації. Таким чином, загальний інтелект не входить в структуру креативності.

Також Дж. Гілфорд виокремлював шість аспектів креативності: 1) спроможність до визначення і постановки проблем; 2) здатність до продукування значної кількості різноманітних ідей; 3) гнучкість - створення несхожих одна до одної ідей; 4) оригінальність – можливість дати нешаблонну відповідь на подразники; 5) спроможність покращити об'єкт, додаючи деталі; 6) вміння розв'язувати проблеми, тобто спроможність до аналізу і синтезу[2].

Дж. Гілфорд розрізняв дивергентне мислення й конвергентне. Дивергентним мисленням він називає такий тип мислення, яке відбувається у різних напрямках й робить можливим варіювання шляхів вирішення проблеми, наслідком чого можуть стати неочікувані висновки. Конвергентне ж мислення

(логічне) спрямоване на аналіз усіх наявних способів розв'язання завдань для того, щоб обрати з них лише один правильний[2]. Конвергентне мислення орієнтується на заздалегідь відоме вирішення проблеми; дивергентне передбачає знаходження різних варіантів вирішення проблеми, що є рівноправними. Таким чином, конвергентне мислення ототожнюється з інтелектом, дивергентне – з креативністю

Педагогічна креативність виявляється в уміннях сприймати й нестандартно розв'язувати професійні проблеми, використовуючи найбільш оптимальні засоби, успішно взаємодіяти з оточенням, особливо за нестандартних ситуацій, втілюваних у спроможності створювати оригінальні продукти, які мають особистісну й соціальну значущість; у здатності до створення нового, у нетрадиційному підході до організації навчально-виховного процесу, вмінні творчо вирішувати будь-які професійні проблеми, взаємодіяти з вихованцями, колегами, батьками дітей, в умінні розвивати креативність дітей, що знаходила б свій вияв у їхній поведінці, яка ставала б для них нормою життя[4].

Педагогічна креативність педагога синтезує систему знань, умінь, навичок, здібностей і особистісних якостей, необхідних йому для педагогічної творчості [3]. Відповідно цю структуру формують наступні якості вчителя: здатність до творчості, вирішення проблемних завдань, винахідливість, гнучкість і критичність розуму, інтуїція, здатність до синтезу, комбінування, переакцентації досвіду, асоціативність, мрійливість, фантазійність, відчуття новизни, емпатійність, вміння бачити знайоме в незнайомому, здатність формулювати гіпотези, конструювати версії, схильність до ризику.

Підтримуємо думку С. Сисоевої, яка виділяє такі ознаки педагогічної креативності:

- високий рівень соціальної і моральної свідомості; пошуково-перетворюючий стиль мислення;
- розвинені інтелектуально-логічні здібності (вміння аналізувати, обґрунтовувати, пояснювати, виділяти головне тощо);
- проблемне бачення; творча фантазія, розвинена уява;
- специфічні особистісні якості (любов до дітей, безкорисливість, сміливість, готовність до розумного ризику в професійній діяльності, цілеспрямованість, допитливість, самостійність, наполегливість, ентузіазм);
- специфічні мотиви (необхідність реалізувати своє «Я», бажання бути визнаним, творчий інтерес, захопленість творчим процесом та власною діяльністю, прагнення досягти більшої результативності);
- комунікативні здібності; здатність до самоуправління; високий рівень загальної культури [6]

На думку О. Антонової, педагогічна креативність стимулює здатність формувати та реалізувати творчу стратегію педагогічної діяльності: стійка потреба у систематичному збагаченні досвіду педагогічної діяльності; здатність до самостійного формування глибоких і систематичних знань у процесі

розв'язання ключових навчальних та виховних проблем; уміння розробляти гнучку стратегію творчої педагогічної діяльності на основі визначення мети й побудови відповідної до неї програми; мобілізувати власний досвід або швидко набувати додаткової компетентності з метою розв'язання важливої та складної педагогічної проблеми; почуття відповідальності при виконанні творчих професійних завдань[1].

Спираючись на вищезазначене можемо стверджувати, що педагогічна креативність, як міждисциплінарний феномен, наразі залишається у фокусі наукових інтересів представників різних галузей знань.

У розрізі сучасних реформувальних перетворень освітньої галузі у вчителя мають бути сформовані педагогічна ініціативність та педагогічна креативність, що забезпечить повноцінну самореалізацію учнів в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Антонова О. Є. Педагогічна креативність у структурі педагогічної обдарованості вчителя. *Нові технології навчання: Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки*: Київ-Вінниця, 2011. Вип. 69. С. 11–17.
2. Гілфорд Дж. Структурна модель інтелекту (переклад українською). 1965. 14 с.
3. Гончаров В.І. Основні компетенції сучасного вчителя: проблема формування. *Філософія. Нова парадигма*. Випуск 106. 2020. С.11-17.
4. Дунаєва О.М. Сутність та структура педагогічної креативності. *Наука і освіта*. Одеса, 2005. №3-4. С. 81-83.
5. Зіньковський Ю., Мірських Г. Креативність – фрактал сучасної парадигми вищої технічної освіти. *Вища освіта України*. 2007. № 3. – С. 14–20.
6. Сисоєва С. О. Основи педагогічної творчості: підручник. К.: Міленіум, 2006. 346 с.
7. Шолох А.В. Формування педагогічної креативності у майбутніх викладачів як оптимальна умова професійної самореалізації. *Science and Education : XVII International Conference*. С. 46-49.

ГАСЮК Ігор Леонідович

МЕТОДИЧНІ ПРИЙОМИ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ В ПРОЦЕСІ РОЗРОБКИ УПРАВЛІНСЬКОГО РІШЕННЯ НА ЕТАПІ ЦІЛЕПОКЛАДАННЯ

У сучасному світі інформаційних технологій та надзвичайно динамічному середовищі здатність генерувати ефективні та якісні управлінські рішення є невід'ємною вимогою до професійної придатності публічних службовців. Ситуаційна невизначеність, високі ризики негативних наслідків, прогностична

BULGAKOVA Olena The Influence Of Emotions On The Development Of Creativity In Students	58
БУДЯЧЕНКО Владислав Сергійович, ТОДОРОВА Валентина Георгіївна Удосконалення фізичної та функціональної підготовленості жінок 40-50 років на основі використання індивідуалізованих засобів фітнес-тренінгу	61
БУРДЯК Віра Іванівна Креативність як атрибут особистості студента	63
ВАШУЛЕНКО Микола Самійлович Теоретичні засади обґрунтування побудови сучасного початкового курсу української мови	67
ВІЦУКАЄВА Катерина Михайлівна Деякі аспекти розвитку креативності майбутніх соціальних працівників	70
ГАЛІЦАН Ольга Анатоліївна Педагогічна креативність у сучасному освітньому дискурсі	72
ГАСЮК Ігор Леонідович Методичні прийоми креативного мислення в процесі розробки управлінського рішення на етапі цілепокладання	74
ГЕРАСИМОВА Інна Володимирівна Вплив креативності на рівень досягнень особистості	78
ГЕРАСИМОВА Наталія Євгеніївна Творчість як показник креативності особистості	81
ГИНДА Оксана Миколаївна Креативне мислення в діяльності військового керівника	84
ГНЕЗДІЛОВА Кіра Миколаївна Розвиток креативності педагога як засіб подолання невизначеності	86
HORLOVA Olena Kairodynamics Of The Creative Process	89
ГРИГОР'ЄВА Світлана Вікторівна Розвиток творчого потенціалу через усвідомлення багатоваріантності мислення в освітньому процесі	91
ГРОШОВЕНКО Ольга Петрівна Розвиток творчого мислення майбутнього вчителя початкової школи засобами інноваційних технологій	95
ГУМЕНЮК Ярослав Олександрович Роль розвитку креативності в контексті вивчення фундаментальних дисциплін	97
ДАРМАНСЬКА Ірина Миколаївна Креативне мислення в системі правової підготовки майбутніх педагогів	99
ДАШКОВА Вікторія Вікторівна Розвиток креативного мислення іноземних студентів на заняттях української мови як іноземної	103
ДЕЛІЧЕБАН Людмила Васиївна Креативність у фізичному вихованні	109
ДЕРЕВ'ЯНКО Сергій Миронович, МАТВІЄНКІВ Світлана Миколаївна Формування у здобувачів аналітико-прогностичних знань і вмінь дослідження політичних процесів засобами креативного мислення	111
ДІХТЯРЕНКО Станіслава Вадимівна Розвиток креативності у дітей дошкільного віку в процесі експериментально-дослідницької діяльності	114